НОРУОТТАР ДОҒОРДОҺУУЛАРА БИҺИГИ КҮҮСПҮТ ТӨРҮТЭ!

Бары дойдулар пролетарийдара, хөлбоһуҥ!

САРДАҤА

ССКП ӨЛӨӨННӨӨҒҮ РАЙКОМУН уонна ҮЛЭҺИТТЭР ДЕПУТАТТАРЫН ОРОЙУОННААҒЫ СОВЕТЫН ОРГАНА

Орган Оленекского райкома КПСС и Оленекского районного Совета депутатов трудящихся

Тахсара 12 сыла № 104 (1182) | 1968 сыл АхсыннҺы ый 28 күнэ СУБУОТА | Сыаната 1 харчы

★ ★ ★

Ким доҕордоох— ол дьоллоох

Былыр былыргыттан киһи аймаҕы доҕордоһуу биирдэ түмэрэ. Үгүс національностаах биһиги дойдубут курдук улахан государствоҕа норуоттар доҕордоһуулара сүҥкэн оруоллаах. Ким баҕарар буоллун: баҕар нуучча, белорус, баҕар украинец, саха, баҕар эбэҥки, казах буоллун—киниләри бу улуу күүс биирдэ түмэр, сомоҕолуур. Советскай Союз хайа да дойдутугар тиий—эйигин доҕор сылаас мичээрэ, саамай сырдык иэйиитэ көрсүөҕэ, эмиэ оннук атаарыаҕа.

Бу сир үрдүгэр саамай сырдык иэйии—доҕордоһуу, ордук үөрүүтэ баар—эн доҕоттордооххун. Киниләр олоххор эйигин көрсөр ыарахаттаргар мэлдьи көмөлөһүөхтэрэ. Дьэ ол иһин бу үөрүүлээх күннэргэ мин бэйэм үлэлиир коллективым үлэтин-хамнаһын туһунан кэпсиэхпин баҕардым.

Биһиги ойуоннаабыт сэллиги утары охсуһар диспансербытыгар билигин араас омук представителлэрэ: сахалар, нууччалар, украинецтар, эбэҥкиләр, удэгейдар, о.д.а. үлэлииллэр.

Аанан эрэр дьылга биһиги диспансербыт саҥа эмчиттэринэн, сиэстэрэлэринэн эбилиннэ. Киниләр дойду араас муннуктарыттан биһиги Өлөөммүтүгэр бэйэлэрин баҕаларынан үлэлии-хамсыы, олоро кэлбиттэрэ. Эмп үлэһиттэрин биирдэ түмэр, доҕордуу оҥорор—күннээҕи ыарахан, ол эрээри кэскилээх, интэриэһинэй, кытаанах үлэбит. Ити курдук ыарыһахтарга саамай истиҥ уонна ийэлии сыһыан баар буолуохтаабын биилэбит. Оннук баар. Ол ыарыһахтары эмтиирбитигэр көмөлөһөр, ыалдьаачылар сотору үтүөрэн тахсалларыгар улахан суолталаах.

Чэйиҥ, доҕоттор, биһиги үгүс національностаах коллективпыт өссө ыкса доҕордоһон, хас күннээҕи үлэбит, олохпут сир үрдүгэр саамай сырдык олох—коммунизм тутулларыгар сүрүн тирэх буолуохтун!

В. ГОРОДЕЦКАЯ,
сэллиги утары охсуһар ойуоннаабыт диспансер медицинскэй сиэстэрэтэ.

Соторутаабыта Москва куорат Шереметьевскай-даабыт аэродромуттан „ИЛ—62“ диэн советскай лайнер ыраах баар Дакар диэн Африка куоратыгар көттө. Самолет 9100 километры 12 чаас устата көтөн Сенегал киин куоратын аэродромугар кэлэн түстэ. Аара „ИЛ—62“ самолет Алжирга уонна Конакрига түһэн ааста. Ханна баҕарар совстскай лайнеры сөҕөн-махтайан, үөрэн-көтөн көрсөллөр. Сенегал—аан дойду 47-с, оттон Африка 10-с дойдута, бу дойдуга кэмиттэн-кэмигэр Аэрофлот самолеттара рейстары оҥороллор.

Снимокка: Конакри аэропордугар. Гвинея гражданскай авиациятын үлэһиттэрэ „ИЛ—62“ самолету таптыы көрө туралларын.

Үчүгэй үлэлээх коллектив

Оройуон киининээҕи оҕо дьаһалатыгар 4 омук представителлэрэ биир эйэлээх коллективка түмсэллэр. Сэбиэдиссэйинэн саха ССКП чилиэнэ А.С. Саввинова, поварынан эбэҥки А.С. Петрова, старшай сиэстэрэнэн украинка В.И. Ермоленко үлэлииллэр.

Бу эйэлээх коллектив оройуоҥҥа биир бастыҥ үлэлээҕинэн биллэр, үлэтэ тахсыылаах, дьиэтэ-уота ыраас, сылаас, оҕону көрүү-харайыы биир оннук. Ол да иһин бу коллектив ааспыт сыллаахха коммунистическай үлэ көллективын үрдүк аатын ылбыта.

Инникитин эйэлээх коллективка үлэлэригэр өссө үрдүк ситиһиилэри баҕарабыт.

И. НИКОЛАЕВ.

★

★

Иллээх кэргэҥнэ түмсэн

Биһиги улуу сирдьиппит уонна учууталбыт В.И. Ленин сөптөөх национальнай политиканы бүтүн аан дойду үрдүнэн суолталаах боппуруос быһыытынан сыанаалыыра. Кини нациялар бэйэлэрин бэйэлэрэ быһаарынар бырааптарын чочуйан оҥорбута. Улуу сирдьит ыйыытынан 1922 сыл ахсыннҺы 30 күнүгэр Советтар Бүтүн Союзтаабыт маҥнайгы съезтэрэ тэҥ бырааптаах уонна бары өттүнэн холбоспут Советскай республикалар союзтарын—ССРС тэрийбитэ.

Саха сиригэр советскай былааһы туругурдуу уонна автономияны үөскэтии В.И. Ленин аатын кытта быстыспат сибээстээх. Чурапчыга буолбут 10 улуус дьаданыларын представителлэрин мунньаҕар ыыппыт эҕэрдэ телеграмматыгар В.И. Ленин суруйбута: „Ыраахтааҕы былааһын батталыттан быыһаммыт, тойоттор хабалаларыттан босхолонон эрэр саха үлэһит маассалара уһуктаннар, нуучча рабочайдарын уонна бааһынайдарын көмөлөрүнэн үлэһиттэр бэйэлэрин былаастарын толору бөҕөргөтөр суолга турунуохтара“.

Саха сирин үлэһиттэрэ сирдьит бу кэриэһин чиэстээхтик толордулар. Коммунистическай партия салалтатынан, улуу нуучча норуотун уонна ССРС атын да норуоттарын бырааттыы көмөлөрүнэн Саха сирэ сайдыбыт промышленностаах, холбоһуктаммыт тыа хаһаайыстыбалаах, чэлгийбит культуралаах социалистическай республика буолла. Билигин республикаҕа оҥоһуллар бородууксуйа 80-тан тахса бырыһыанын промышленность биэрэр. Промышленность валовай бородууксуйата 1913 сылы кытта таҥнэтэххэ 200 төгүлтэн ордук улаатта.

Ханнык баҕарар куораты, нэһилиэнньэлээх пууну ылан көр. Онно араас норуоттар представителлэрэ иллээх биир кэргэн курдук олорон үлэлиилэр. Холобур, биһиги ойуоммут киинигэр—Өлөнүөккэ 15 омук представителлэрэ биир иллээх кэргэннэ түмсэн ойуон экономиката чэчирии сайдарын туһугар айымньылаахтык үлэлиилэр. Улуу нуучча норуотун представителлэрэ, легчиктар Н.П. Пономарев, В.Н. Фурников, В.Е. Русецкай тыа нэһилиэктэрин олохтоохторун, табаһыттар күүтүүлээх дьоннорун, учууталлар Филатова Н.П., Иванова Т.Ф. үүнэр көлүөнэни иитиигэ, медиктэр В.Г. Городецкая, Боекова Т.С., удэгейка врач Швырова Л.А., механик А. Стабровскай, о.д.а. ойуоҥҥа өр сылларга олорон үтүө суобастаахтык, эҥкилэ суох үлэлиилэр.

Советскай норуот күндү дьоһуннаах кыайыыта—норуоттар доҕордоһуулара. Кинини бөҕөргөтүөххэ, харах харатын курдук харыстыахха. Нэһилиэнньэ ортотугар интернациональнай иитиини кыратык да мөлтөтүмүөххэ.

Хас сылын аайы саас табаны төрөтүү үгэнин саҕана ыстаадаларга ойуонтан представителлэр тахсан үлэни-хамнаһы кытта билсиһэччилэр. Дойду киин ойуоннарыттан үлэлии кэлбит ордор специалистарга хоту дойду ордук сонун. Ол курдук ааспыт сайын ойуон киниттэн нуучча кыыһа, эмчит Нина Никотина совхоз Харыйалаахтаабыт отделениетын ыстаадаларыгар тахсан көһүүгэ сырытта, табаһыттары, кинилэр оҕолорун эмтээтэ, тыатаабыт олоҕу-дьаһаҕы кытта билсистэ (бу снимокка хаҥастан уҥа).

Райсовет исполкомун председателэ Саввинов А.Т. табаһыттарга тахсан эмиэ үлэ-хамнас туһунан кэпсэттэ, киниларгэ сүбэ-ама биэрдэ. Бу манныгы тыаҕа ыраах учааскаларга сылдьарга сүрүн көлөбүт—самолет. Самолетунан сырыы—ыраабыт дьучуоһатар. Кэнники икки сылларга сайыҥны кэмҥэ таба ыстаадаларын кытта сибээс балачча тубуста.

Снимокка: „АН-2“ самолет экипаһа ыстаадаҕа кэлэн турар.

Д. ГРИГОРЬЕВ фотота.

Эллэй

Үлэ ырыата

Үлэ—үөрүү, үлэ—дьол,
Үлэ—үүнэр, сайдар суол,
Ийэ дойду уруйун
Ылар үлэ геройа.

* * *

Үрэх, алаас үрдүнэн
Аалай күммүт таҕыста,
Өлгөм күүһү түмүнэн,
Үлэлиэҕиҥ, атастаар!

* * *

Айар үлэ үөрүүтүн
Улуу Октябрь биэрбитэ
Көҥүл үлэ төлөнүн
Күөттээн иһиҥ!—диэбитэ,
Күргүөмүнэн үлэҕэ
Көҕүтүһэн киириэҕиҥ,
Элбэх, кэрэ бэлэҕи
Ийэ сиргэ биэриэҕиҥ!

* * *

Үлэ—үөрүү, үлэ—дьол,
Үлэ—үүнэр, сайдар суол.
Ийэ дойду уруйун
Ылар үлэ геройа.

НАРОДНАЙ ХОНТУРУОЛ СТРАНИЦАТА

Норуот кырабы харабынан

Хонтуруол күүһә— партийнай салалтаҕа

ССКП XXIII съеһә Советскай норуокка дьоһуннаах экономическай программаны олохха килләрии соругун туруорбута. Бу соругу олохха килләриигә материальнай сыаннастары, үбү кәмчиләәһин, үләһит күүһү табыгастаахтык аттаран туһаныы норуот бүттүүнүн дьыалатынан буолан турар.

Ол да иһин билиҥҥи кәмигә народнай хонтуруол комитеттарын уонна онуоха көмөлөһөр группалар, постар оруоллара хаһаанҥытааҕар да үрдээтә. Киниләр сүрүн соруктарынан государственнай үбү-аһы хорҕомноохун таһаарыллыбатын, үлә дьиссипилиинәтин бөҕөргөтөр, партия уонна правительство таһаарар ууруаахтарын олохха быһаччы киириләрин бәрәбиәркәлиир уонна тахсар итәҕәстәри әрдәттән сәрәтән кәмигәр туоратыы буолар.

Биһиги оройуоммутугар народнай хонтуруол көмөлөһөр группаларын саастаптара үксүләрә барбыттарынан быйыл саҥа талылыннылар. Хонтуруолга көмөлөһөр 4 группаларга, оройуон киниигэр 4 постарга барыта 48 чилиәннәр талыллан үләләән әрәлләр. Хонтуруол группатын үләтә туох ханнык иннинә, кини председателиттэн улахан тутулуктаах, ол да иһин группа председателләринэн партийнай тәрилтә секретарын солбуйааччылар талылыннылар.

Народнай хонтуруол группатын үләтә бу партийнай-тәрийәр үлә быстыспат сорҕото буолар. Онон маҥнайгы сүһүөх партийнай тәрилтәләр хонтуруол группаларын постарын үләләрин күннәтә салайаллара, көмөлөһөллөрө наадалаах. Туох ханнык иннинә хонтуруол группаларын үләләрин отчуотун, ыыпыт бәрәбиәркәләрин түмүктәрин партийнай тәрилтә мунньахтарыгар, бюроларыгар кәмиттэн-кәмигәр дьүүлләһиәх уонна киниләр үләләригәр практическай көмөнү оҥоруохтаахтар.

Маны таһынан хонтуруол үләтә киәҥ маассаҕа тиийэн иһиитин ситиһиллиәхтәах. Ол иннитэн хонтуруол группаларын үләләрин отчуотун тәрийиини таһынан, нәһилиәнньә үгүстүк сылдьар сирдәригәр народнай хонтуруол муннуктарын тәрийиәххә наада. Бу муннуктарга группа чилиәннәрин испиинәктәрә, әбәәһинәстәрә, үлә былааннара, ыытыллыбыт бәрәбиәркәләр, рейдәләр түмүктәрин туһунан билләриилер, сатирическай листоктар, „Комсомольскай прожектор“ хаһыата, үҥсүү дьааһыга, о.д.а. баар буолуохтаахтар.

Хонтуруол группаларын, постарын чилиәннәрә баар итәҕәстәри туоратарга килләрәр этииләрин, модьуйууларын толоруохтарын баҕарбат, дьаһаллары быһаччы ылбат тәрилтә салайааччыларыттан партийнай тәрилтә кытаанахтык ыйытар соруктаах.

Онон маҥнайгы сүһүөх партийнай тәрилтәләр оройуоммут улуу сирдьит В.И. Ленин төрөөбүтә 100 сылын туолуутун дьоһуннаахтык көрсөр иһин ылыммыт әбәһәәтәлистибәләрин, мероприятиеларын олохха килләрәргә народнай хонтуруол группаларын үләләрин былааннаахтык салайыахтара, тахсыбыт итәҕәстәри туоратарга сәрәтәр дьаһаллары күүһүрдүөхтәрә диэн әрәнәбит.

Е. БЕЛОЛЮБСКАЯ,
оройуоннааҕы штаты таһынан народнай хонтуруол комитетын председателэ.

ХАМНАҺЫ СЫЫҺА ТӨЛҮҮЛЛӘР

Соторутааҕыта оройуон киининәәҕи тәрилтә салайааччылара бәйәләрин үләһиттәригәр — кочегардарга хамнаһы хайдах төлүүлләригәр бәрәбиәркәни оҥордубут. Кочегардарга хамнаһы төлөөһүн үгүс тәрилтәләргә: сибәәскә, райсовекка, детсадка, тутуу учаастатыгар, интернакка сөпкө тутуһуллан иһәр.

Оттон оройуоннааҕы балыыһаҕа, оҕо дьааһылатыгар, сәллиги әмтиир диспансерга, орто оскуола кочегардарыгар түбәһиәх табаарыстары ылбыттара көһүннә. Ол курдук оҕо дьааһылатыгар Л. Кошарная, оттон сәллиги әмтиир диспансерга Р. Тупикина атын киһи аатынан суруйтаран баран хастыы да ыйга хамнас аахсыбыттар. Манна даҕатан эттәххә Л. Кошарная метеостанцияҕа техникынан үләлиир, ону таһынан дьааһылаҕа атын киһи аатынан суруйтаран кочегардыыр. Кини өссө бу икки үлә хамнаһа „кыра“ диэн аҕыйах хонуктааҕыта сибәәс оройуоннааҕы узелыгар телеграмма таһаарчынан киирбит. Орто оскуола учуутала Черевков И.И. учууталлыырын таһынан үөрәтәр оскуолатыгар кочегардаан хамнас ылар. Түүнүн утуйбатах учуутал күнүскү үөрәтәр үләтә төһө хаачыстыбалаах буоларыгар орто оскуола дирекцията улахан болҕомтотун уурбатах.

Тәрилтә салайааччылара үләһити кочегарынан ылалларыгар кини бастайааннай үләлиир тәрилтәтә бу киһи кочегарынан киирәригәр сөбүлэҥ суруктаах әрә буоллаҕына үләҕә ылыллыахтаах. Маны таһынан кочегарга киирәр киһи бастайааннай үләтигәр 70 солкуобай әбәтәр онтон үөһә окладтаах үләһиттәргә хос үләләрин иһин оклад аҥара төлөнөрүн туһунан өйдөтөр үләни ыыппакка әрә, кинини быһа толору хамнаһы төлүүргә сөбүләһэн ылаллар. Ол курдук оройуоннааҕы балыыһаҕа сибәәс радиһа Данилов В.А., оҕо дьааһылатыгар Л. Кошарная, сәллиги әмтиир диспансерга Р. Тупикина кочегардыылларын иһин толору хамнаһы аахсаллар.

Народнай хонтуруол штаты таһынан оройуоннааҕы комитета бәйәтин мунньаҕар сәллиги әмтиир диспансер кылаабынай враһыгар Сергеев Д.П., оҕо дьааһылатын сәбиәдиссәйә Саввинова А.С. инникитин атын киһи аатынан үләһиттәри ылбаттарыгар кытаанахтык сәрәттә. Оттон оройуоннааҕы балыыһа кылаабынай враһа Саввинов Д.Л., оҕо дьааһылатын сәбиәдиссәйә Саввинова А.С., сәллиги әмтиир диспансер враһа Сергеев Д.П. кочегардарга. Даниловка, Кошарнаяҕа, Тупикинаҕа хамнас аҥардыытын төлүүлләригәр быһаарда.

Инникитин тәрилтә салайааччылара кочегарга үләһити ылалларыгар киниәхә хайдах төлөнүөхтәәҕин өйдөтөн туран ылаллара әрәйилләр.

А.Д. КУЛАГИНА,
народнай хонтуруол оройуоннааҕы комитетын чилиэнэ.

МАНЫ БЫҺААРЫАХХА

Народнай хонтуруол штаты таһынан оройуоннааҕы комитета хайаайыстыбаннай маҕаһыын уонна уцененнай ларек продавеһа Брейтман Б.С. әлбәх хамнаһы ыларыгар тылынан үҥсүү киирбитин бәрәбиәркәләән бәйәтин мунньаҕар көрдө. Бәрәбиәркә түмүгүнэн продавец Брейтман Б.С. хамнаһа Холбос олохтообут расценкатын быһыытынан сөпкө төлөммүт.

Хаһаайыстыбаннай маҕаһыын продавеһын хамнаһа үрдээбит биир биричиинэтинэн Брейтман Б.С. атыылыыр культурата үрдүгэ, этыылаһааччыларга үчүгэй сыһыана буолбут. Атыылыыр табаарын хаачыстыбатын кәпсиирэ, сүбәлиирэ әмиэ көмөлөспүт. Маны таһынан урут өрдөөҕүттэн атыыга барбакка сыппыт табаардары ыскылаттан киллэрэн, олору атыылаһааччы таба көрөр сиригэр туруортуурун, бәйәтин үлэтэ таһаарылаах буоларын иһин дьиҥнээхтик кыһаллар продавец быһыытынан комитет сыаналаата. Онон Брейтман Б.С. аахсыбыт хамнастара, төһө да үрдүктэрин иһин, атыылаан киллэрбит үбүгэр сөп түбэһиннэрэн ааҕыллыбыттар.

Оттон райпо бырабылыанньата хаһаайыстыбаннай маҕаһыын продавеһын уцененнай ларекка киһи көстүөр диэри үлэлээ диэн көрдөспүтэ. Ол гынан баран райпо бырабылыанньата уцененнай ларекка күн бүгүнүгэр диэри үлэһити булбатаҕын түмүгэр Брейтман Б.С. үлэлии сылдьар. Народнай хонтуруол комитета райпо бырабылыанньатыгар сайын әмиэ этии киллэрэн турар уцененнай маҕаһыыннга туспа продавеһы булар наадатын туһунан. Ол үрдүнэн райпо бырабылыанньата (председателлэр Алексеев Г.Г., Брейтман Н.Ф.) сөптөөх кадры сүүмэрдээн туруорбакка нәһилиәнньә ортотугар продавец Брейтман Б.С. әлбәх хамнаһы аахсаары үлэлиирин курдук санааны үөскэттэ. Онон народнай хонтуруол штаты таһынан комитета райпо бырабылыанньатын председателин Алексеев Г.Г. 1969 сыл тохсунньу ыйга уцененнай ларегу хаһаайыстыбаннай маҕаһыын продавеһыттан арааран, сөптөөх үлэһити буларыгар быһаччы әбәәһинәстәәтә.

Инникитин да оройуон атын маҕаһыыннарын продавецтара атыы-эргиэн культуратын салгыы тупсараллара, атыыны үчүгэйдик тэрийэлларэ наада.

ХОНТУРУОЛ АКТИВЫН СЕМИНАРА

Оройуон киинигэр народнай хонтуруолга көмөлөһөр ґруппалар, постар председателлэригэр уонна чилиэннэригэр семинар буолбута.

Онно „Хонтуруол органнарын эбэәһинэстэрэ, бырааптара“, „Партия уонна правительство народнай хонтуруол органнарын үлэлэрин туһунан уураахтара“, „Хонтуруолга көмөлөһөр группалар, постар капитальнай уонна нәһилиэнньэ олоҕун-дьаһаҕын тупсарыы боппуруостарыгар кыттыылара“, „Бэрэбиэркэлэри, рейдэлэри хайдах ыытыахха сөбүй?“ диэн темаларга лекциялар, бэсиэдэлэр ааҕылыннылар.

БИИР СЫЛ „СИРДЭӘҔИ ЗВЕЗДОЛЕККА“

СӘДӘХ МЕДИКО-ТЕХНИЧЕСКӘЙ ЭКСПЕРИМЕНТ

Кәнники кәмҥэ космос усулуобуйатыгар уһуннук көтүүгэ киһини тыыннаах оҥоруу проблемата сиһилии чинчийии сүрүн предметинэн буолла. Итини хайдах быһаарыыттан халлаан куйаарын кистэлэҥнэрин биләр уонна кинини практическайдык туһанар туһугар киһи космоска барыыта улаханнык тутулуктанар.

ССРС-ка космос куйаарын баһылаһын программатыгар сөп түбэһиннэрэн киһи тыыннаах буолуутун хааччыйар система экспериментальнай комплекса— сир таһыгар киһини тыыннаах оҥоруу оҥоһуллуон сөптөөх көрүҥнэр иттэн биирдэстэрэ буолар.

1967 сыл сэтиннии ыйы 5 күнүгэр аан дойдуга маҥнайгынан үс чинчийээччи кыттыылаах биир сыллаах эксперимент саҕаламмыта. Чинчийээччилэр саастаптара: врач Г.А. Мановцев (бөлөх салайааччыта), биолог А.Н. Божко уонна техник Б.Н. Улыбышев.

Эксперимент программатыгар улахан өттүн клиника-физиологическай кәтээн көрүүлэр уонна чинчийиилэр ылаллар. Чуолаан киниләр талан ылыллыбыт системаларынан киһи олорор уонна үлэлиир кыаҕын уһун бириэмэҕэ хааччыйыы төһө сөптөөҕүн, киниләр киһи доруобуйатыгар кутталлаахтар дуу, суох дуу уонна төһө көдьүүстээхтэрий диэн боппуруостарга эппиэти биэриэхтээхтэрэ. Чинчийии система киһи организмын бары функцияларын хабар.

Эксперимент түмүгэр улахан научнай уонна практическай суолталаах, сыаналаах киэҥ информация ылылынна.

Биир сыллаах сәдәх медико-техническәй эксперимены ситиһиилээхтик ыытыы советскай наука уонна техника саҥа ситиһиитинэн буолар итиэннэ сир таһынааҕы усулуобуйаҕа киһи тыыннаах буолуутун хаачыйыы уобалаһыгар үлэни салгыы сайыннарыыга көмөлөһүөҕэ.

Редактор Г. М. СЕМЕНОВ.

РЕДАКЦИЯ ААДЫРЫҺА: Саха АССР, Өлөөн-бөһүөлэгэ, Октябрьскай уулусса 16 №-рэ Телефон—51

Өлөөн оройуонунааҕы типография Тахсар ахсаана 486 Сакааһын №-рэ 104